

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

3. april 2008^{*}

I sag C-124/07,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 234 EF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandene) ved afgørelse af 9. februar 2007, indgået til Domstolen den 2. marts 2007, i sagen:

J.C.M. Beheer BV

mod

Staatssecretaris van Financiën,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. Jann, og dommerne A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešić og E. Levits (refererende dommer),

^{*} Processprog: nederlandsk.

generaladvokat: E. Sharpston
justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 10. januar 2008,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den nederlandske regering ved C. Wissels og M. de Mol, som befuldmægtigede
- Det Forenede Kongeriges regering ved Z. Bryanston-Cross og P. Harris, som befuldmægtigede
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved R. Lyal, A. Weimar og W. Roels, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

¹ Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 13, punkt B, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af

medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1, herefter »sjette direktiv«).

- ² Anmodningen er blevet forelagt under en sag mellem det nederlandske selskab J.C.M. Beheer BV og Staatssecretaris van Financiën angående en efteropkrævning af omsætningsafgift hos selskabet for perioden fra den 1. januar 1997 til den 31. december 1998 på 55 561 NLG (25 244 EUR).

Retsforskrifter

Sjette direktiv

- ³ I henhold til sjette direktivs artikel 2, nr. 1, pålægges der merværdiafgift (herefter »moms«) ved levering af tjenesteydelser, »som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab«.
- ⁴ Sjette direktivs artikel 13, der har overskriften »Afgiftsfritagelser i indlandet«, bestemmer:

»[...]

B. Andre fritagelser

Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser, og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

- a) forsikrings- og genforsikringstransaktioner, herunder sådanne tjenesteydelser i forbindelse med disse transaktioner, som udføres af forsikringsmæglere og -formidlere

[...]«

De nationale bestemmelser

- ⁵ Artikel 1 i lov af 1968 om omsætningsafgift (Wet op de omzetbelasting 1968, herefter »Wet OB 1968«), i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for tvisten i hovedsagen, har følgende ordlyd:

»En afgift benævnt »omsætningsafgift« opkræves af

- a. levering af goder og tjenesteydelser foretaget i Nederlandene af erhvervsdrivende i forbindelse med deres virksomhed

[...]«

- ⁶ Artikel 11, stk. 1, litra k), i Wet OB 1968, der gennemfører sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), i den nederlandske retsorden, har følgende ordlyd:

»1. Under betingelser, der fastsættes ved bekendtgørelse, er følgende fritaget for afgift:

[...]

k. forsikring og tjenesteydelser, som leveres af forsikringsformidlere

[...]«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- ⁷ Sagsøgeren i hovedsagen handler som underagent for VDL Polisassuradeuren BV (herefter »VDL«), der er et nederlandsk selskab, der udøver virksomhed som forsikringsmægler og -formidler.

- 8 VDL optræder dels som mægler ved indgåelse af forsikringsaftaler, dels som »befuld-mægtiget agent« for visse forsikringsselskaber. VDL indgår selvstændigt forsikrings-aftaler på vegne af forsikringsselskaberne og i disses navn.
- 9 Den virksomhed, som sagsøgeren i hovedsagen udøver i VDL's navn og for dettes regning, vedrører indgåelse af forsikringsaftaler, behandling af ændringer af forsik-ringspolicer, udstedelse af sådanne policer, opkrævning af provision og levering af oplysninger til forsikringsselskabet og til forsikringstagerne. Desuden tilbyder og indgår sagsøgeren i hovedsagen selvstændigt nye forsikringer.
- 10 I henhold til aftalen mellem VDL og sagsøgeren i hovedsagen modtager sagsøgeren fra VDL for de ydelser, som sagsøgeren leverer VDL, et vederlag på 80% af den provi-sion, der betales til sidstnævnte selskab for indgåelsen af en forsikringsaftale. Såfremt aftalen opsiges, er sagsøgeren forpligtet til at tilbagebetale den del af det vederlag, selskabet har fået udbetalt, der forholdsmæssigt svarer til den resterende periode indtil aftalens udløb.
- 11 For perioden fra den 1. januar 1997 til den 31. december 1998 blev der over for sagsø-geren i hovedsagen foretaget en efteropkrævning af omsætningsafgift på 55 561 NLG (25 244 EUR).
- 12 Efter en resultatløs klage og efter at sagsøgeren i hovedsagen havde tabt den sag, selskabet havde anlagt ved Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, med den begrundelse, at det ikke kunne påberåbe sig fritagelsen i artikel 11, stk. 1, litra k), i Wet OB 1968, iværksatte selskabet kassationsanke ved den forelæggende ret.

- 13 Hoge Raad der Nederlanden har fastslået, at afgørelsen af den tvist, den har fået forelagt, beror på en fortolkning af fællesskabsretten, hvorfor den har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Omfatter bestemmelsen i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), en (juridisk) persons virksomhed, der er specifik og væsentlig for en forsikringsmægler og forsikringsformidler, hvorved personen optræder i en anden forsikringsmæglers eller forsikringsformidlers navn som mægler ved indgåelse af forsikringsaftaler?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 14 Det bemærkes indledningsvis, at de udtryk, der anvendes til at betegne de fritagelser, som er fastsat i sjette direktivs artikel 13, skal fortolkes strengt, da disse fritagelser er undtagelser fra det almindelige princip om, at moms opkræves af enhver tjenesteydelse, der udføres mod vederlag af en afgiftspligtig person (jf. dom af 20.11.2003, sag C-8/01, Taksatorringen, Sml. I, s. 13711, præmis 36, af 3.3.2005, sag C-472/03, Arthur Andersen, Sml. I, s. 1719, præmis 24, og af 21.6.2007, sag C-453/05, Ludwig, Sml. I, s. 5083, præmis 21).
- 15 Det følger ligeledes af fast retspraksis, at disse fritagelser er selvstændige fællesskabsretlige begreber, hvormed det skal undgås, at momsbestemmelserne anvendes forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat, og at fritagelserne skal placeres i den generelle sammenhæng i det fælles momssystem (dom af 8.3.2001, sag C-240/99, Skandia, Sml. I, s. 1951, præmis 23, samt Arthur Andersen-dommen, præmis 25, og Ludwig-dommen, præmis 22).

- 16 For at kunne give en brugbar besvarelse af det præjudicielle spørgsmål skal det fastslås, om de ydelser, som sagsøgeren i hovedsagen leverer med henblik på indgåelsen af en forsikringsaftale, henhører under tjenesteydelser vedrørende forsikrings- og genforsikringstransaktioner, som udføres af forsikringsmæglere og -formidlere, i den forstand, hvori er udtrykket anvendt i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), skønt selskabet kun har et indirekte forhold til en af parterne i den forsikringsaftale, til hvis indgåelse selskabet bidrager, gennem en anden afgiftspligtig person, der har et direkte forhold til denne part, og med hvilken sagsøgeren er aftalemæssigt forbundet.
- 17 Det bemærkes for det første, at det allerede er fastslået, at anerkendelsen af egen-skaben som forsikringsmægler eller -formidler afhænger af indholdet af de pågældende aktiviteter (jf. i denne retning Arthur Andersen-dommen, præmis 32).
- 18 Herved bemærkes, at arten af de aktiviteter, som sagsøgeren i hovedsagen udøver, således som de er beskrevet i denne doms præmis 9, ubestrideligt har karakter af en forsikringsmæglers eller -formidlers virksomhed.
- 19 For det andet bemærkes med hensyn til forholdet mellem forsikringsmæglerens eller -formidlerens og parterne i en forsikringsaftale, til hvis indgåelse sagsøgeren har bidraget, at hverken sjette direktiv eller Rådets direktiv 77/92/EØF af 13. december 1976 om foranstaltninger med henblik på at lette den faktiske udøvelse af etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser inden for virksomhed som forsikringsagent eller forsikringsmægler (ex gruppe 630 CITI), herunder navnlig overgangsforanstaltninger for disse former for virksomhed (EFT 1977 L 26, s. 26), indeholder nogen angivelse herom.

- 20 Domstolen har imidlertid i præmis 44 i Taksatorringen-dommen, hvortil den nationale ret har henvist i forelæggelsesafgørelsen, fastslået, at udtrykket »tjenesteydelser i forbindelse med [...] transaktioner, som udføres af forsikringsmæglere og -formidlere«, der er indeholdt i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), udelukkende tager sigte på ydelser, der udføres af erhvervsdrivende, der er part i et retsforhold til både forsikringsselskabet og forsikringstageren.
- 21 Den nederlandske regering har i denne forbindelse anført, at sagsøgeren i hovedsagen ikke har noget forhold til forsikringsselskaberne, men handler for VDL's regning og i dette selskabs navn, idet VDL er den virkelige forsikringsmægler og -formidler. Regeringen har deraf udledt, at sagsøgeren ikke kan være omfattet af fritagelsen i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), for de ydelser, selskabet leverer som forsikringsmægler og -formidler. Det er dette, der mere specifikt fremgår af præmis 44 og 33 i henholdsvis Taksatorringen-dommen og Arthur Andersen-dommen.
- 22 Den nederlandske regerings opfattelse med hensyn til det forhold, som underagenten samt forsikringsmægleren og -formidleren skal have til parterne i forsikringsaftalen, kan imidlertid ikke tiltrædes.
- 23 Det fremgår for det første af forelæggelsesafgørelsen, at selv om sagsøgeren i hovedsagen ikke formelt er knyttet til de forsikringsselskaber, for hvis regning VDL handler, har sagsøgeren imidlertid et indirekte forhold til forsikringsselskaberne. Via den aftale, som knytter sagsøgeren til VDL, der har indgået et aftaleforhold med forsikringsselskaberne, er sagsøgeren i hovedsagen, der handler i VDL's navn og for dette selskabs regning, indirekte knyttet til forsikringsselskaberne.
- 24 Det bemærkes, at Domstolen i den praksis, som den nederlandske regering har lagt til grund for sin fortolkning, ikke har angivet arten af det forhold, der knytter

forsikringsformidleren eller -mægleren til parterne til forsikringsaftalen, og Domstolen har derfor ikke begrænset arten af dette forhold til en specifik form.

25 Selv om Domstolen fastslog, at de i de sager, der gav anledning til Taksatorringen-dommen og Arthur Andersen-dommen, omhandlede afgiftspligtige personers aktiviteter ikke efter deres art henhørte under tjenesteydelser i forbindelse med forsikringstransaktioner, som udføres af en forsikringsmægler eller -formidler, som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), foreslog den imidlertid ikke en analyse af det forhold, som disse afgiftspligtige personer havde til forsikringsselskaberne og forsikringstagerne (jf. i denne retning Taksatorringen-dommen, præmis 44-46, og Arthur Andersen-dommen, præmis 36).

26 Sagsøgeren i hovedsagen kan derfor ikke nægtes den fritagelse, der er omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), alene fordi selskabet ikke har et direkte forhold til de forsikringsselskaber, for hvis regning sagsøgeren i sin egenskab af underagent for VDL indirekte handler over for forsikringstagerne.

27 Det er desuden efter ordlyden af sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 1, i princippet ikke udelukket, at forsikringsmæglings- eller -formidlingsvirksomhed kan anses for at bestå af flere særskilte tjenesteydelser, der som sådanne kan være omfattet af begrebet »tjenesteydelser vedrørende [forsikrings- og genforsikrings-transaktioner], som udføres af forsikringsmæglere og -formidlere« [jf. i denne retning for så vidt angår sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 3, dom af 5.6.1997, sag C-2/95, SDC, Sml. I, s. 3017, præmis 64, for så vidt angår direktivets artikel 13, punkt B, litra d), nr. 6, dom af 4.5.2006, sag C-169/04, Abbey National, Sml. I, s. 4027, præmis 67, og for så vidt angår direktivets artikel 13, punkt B, litra d), nr. 1, Ludwig-dommen, præmis 34].

28 Under disse omstændigheder følger det af princippet om afgiftsneutralitet, at de erhvervsdrivende skal kunne vælge den organisationsform, som ud fra en strengt økonomisk synsvinkel passer dem bedst, uden at skulle løbe en risiko for, at deres transaktioner udelukkes fra den fritagelse, der er fastsat i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a) [jf. i denne retning for så vidt angår sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra d), nr. 6, Abbey National-dommen, præmis 68, og for så vidt angår direktivets artikel 13, punkt B, litra d), nr. 1, Ludwig-dommen, præmis 35].

29 Det forelagte spørgsmål skal derfor besvares med, at sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), skal fortolkes således, at den omstændighed, at en forsikringsmægler eller -formidler ikke har et direkte forhold til parterne i den forsikrings- eller genforsikringsaftale, til hvis indgåelse han bidrager, men udelukkende har et indirekte forhold til parterne via en anden afgiftspligtig person, der har et direkte forhold til en af disse parter, og med hvilken denne forsikringsmægler eller -formidler er aftalemæssigt forbundet, ikke er til hinder for, at den ydelse, som forsikringsmægleren eller -formidleren leverer, fritages for moms i henhold til nævnte bestemmelse.

Sagens omkostninger

30 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 13, punkt B, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag, skal fortolkes således, at den omstændighed, at en forsikringsmægler eller -formidler ikke har et direkte forhold til parterne i den forsikrings- eller genforsikringsaftale, til hvis indgåelse han bidrager, men udelukkende har et indirekte forhold til parterne via en anden afgiftspligtig person, der har et direkte forhold til en af disse parter, og med hvilken denne forsikringsmægler eller -formidler er aftalemæssigt forbundet, ikke er til hinder for, at den ydelse, som forsikringsmægleren eller -formidleren leverer, fritages for merværdiafgift i henhold til nævnte bestemmelse.

Underskrifter